

ВИТЯГ
з протоколу № 8
Кафедри педагогіки та психології освітньої діяльності
від «26» , березня 2026 року

Голова: зав. кафедри, доктор педагогічних наук, професор О.І. Іваницький
Секретар: Чепур Ольга Олександрівна

ПРИСУТНІ: Завідувач кафедри педагогіки та психології освітньої діяльності, доктор педагогічних наук, професор О.І. Іваницький; Доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи, відмінник освіти України О.І. Гура; Доктор педагогічних наук, професор, член національної спілки театральних діячів України, завідувачка кафедри акторської майстерності, гарант ОП «Театральне мистецтво» освітнього рівня магістр Г.В. Локарева; Доктор педагогічних наук, доцент, професор Л.В. Безкоровайна; Кандидат педагогічних наук, доцент О.С. Пшенична; Доктор педагогічних наук, професор Н.В. Маковецька; Кандидат педагогічних наук, доцент Т.Г. Соловійова; Доктор педагогічних наук, професор кафедри фізичної культури і спорту Р.В. Клопов; Завідувач кафедри дошкільної та початкової освіти, доктор педагогічних наук, професор Л.О. Сущенко; кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти Ю.Є. Зубцова; доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри викладання другої іноземної мови О.А. Каніболоцька; доктор педагогічних наук, професор кафедри англійської філології та лінгводидактики Т.О. Пахомова.

ВІДСУТНІ: немає.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ

Обговорення дисертаційного дослідження Васільєвої Поліни Анатоліївни на тему: «Формування іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх вчителів початкової школи у закладах фахової передвищої освіти», поданого на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки (галузь знань 01 Освіта/Педагогіка).

Тему дисертації затверджено Науково-технічною Радою Запорізького національного університету (**протокол № 7 від 26 грудня 2019 року**).

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор Т. О. Пахомова.

Дисертаційне дослідження виконане в межах двох держбюджетних тем: «Міжкультурні та крос-культурні параметри філологічних та лінгводидактичних досліджень» (державний реєстраційний номер 0125U001490), «Психолого-педагогічні засади формування і розвитку суб'єктів освітнього простору в умовах євроінтеграції» (державний реєстраційний номер 0121U112155).

Рецензенти: кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти Ю.Є. Зубцова, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри викладання другої іноземної мови О.А. Каніболоцька.

СЛУХАЛИ: обговорення дисертаційного дослідження Васільєвої Поліни Анатоліївни на тему: «Формування іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх вчителів початкової школи у закладах фахової передвищої освіти».

П.А. ВАСІЛЬЄВА

Актуальність дослідження. Майбутні вчителі початкової школи за орієнтованим описом професійних компетентностей, згідно з чинним професійним стандартом, в першу чергу, мають володіти професійною компетентністю, зокрема мовно-комунікативною, включаючи, здатність забезпечувати навчання учнів іноземній мові, та спілкуватись іноземною мовою у професійному колі, а також, здатність формувати та розвивати мовно-комунікативні уміння та навички, проте, залишається не визначеним, як застосовувати ефективні підходи та стратегії розвитку комунікативних умінь, не сформувавши власної комунікативної іншомовної компетентності. В реаліях сьогодення освітня парадигма зосереджує увагу на реалізації стратегії євро інтеграційної політики, зокрема в галузі освіти, яка передбачає поглиблене вивчення іноземної мови, включаючи заклади фахової передвищої освіти.

Об'єктом дослідження є професійна підготовка з іноземної мови майбутніх учителів початкової школи у закладах фахової передвищої освіти. **Предметом дослідження** є реалізація організаційно-педагогічних умов та структурно-функціональної моделі формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи. **Мета дослідження** полягає у теоретичному обґрунтуванні, розробці та експериментальній перевірці організаційно-педагогічних умов та структурно-функціональної моделі формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи у процесі фахової підготовки в закладах фахової передвищої освіти.

Гіпотеза дослідження ґрунтується на припущенні про те, що рівень іншомовної комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи у закладах фахової передвищої освіти суттєво зросте, якщо процес підготовки базуватиметься на впровадженні структурно-функціональної моделі та реалізації таких організаційно-педагогічних умов, а саме **впровадженню кейс-стимулювання мотивації**, що передбачає використання контекстних завдань для актуалізації ціннісного ставлення майбутніх учителів до оволодіння іноземною мовою як інструментом професійного зростання. **Використанню інтерактивного моделювання** фахових ситуацій на засадах симуляційних технологій та оперативного зворотного зв'язку, що дозволяє відпрацьовувати навички викладання іноземної мови в умовах, максимально наближених до реального освітнього процесу початкової школи. **Забезпеченню міжкультурної інтеграції** студентів засобами проєктів eTwinning, COIL тощо, що сприяє створенню автентичного іншомовного середовища та розвитку соціокультурної складової компетентності здобувачів. **Здійснення методичної трансформації навчання** на засадах предметно-мовного інтегрування (CLIL), що забезпечує органічне поєднання вивчення фахових дисциплін з іноземною

мовою, формуючи готовність до викладання інтегрованих курсів у початковій школі.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці та безпосередньому впровадженні в освітній процес ЗФПО комплексного навчально-методичного супроводу формування ІКК майбутніх учителів початкової школи. Розроблено та апробовано програму та методичні рекомендації до практичних занять і самостійної роботи з курсу за вибором «Основи іншомовної комунікативної компетентності», зміст якого інтегрує лінгвістичну підготовку з основами методики викладання іноземної мови в початковій ланці. Створено серію робочих зошитів та комплекс теоретико-практичних матеріалів для підготовки здобувачів до Державної підсумкової атестації (ДПА) у форматі ЗНО/ЄВІ, що забезпечує якісний моніторинг мовних досягнень. Підготовлено тематичні кейси та методичні вказівки для реалізації міжнародних проєктів віртуальної мобільності, адаптованих до потреб майбутніх учителів початкової школи. Матеріали дослідження впроваджено в практику проведення науково-методичних семінарів, круглих столів та курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників фахових коледжів і можуть бути використані авторами підручників, викладачами іноземних мов та методистами для вдосконалення навчальних планів і робочих програм підготовки фахівців галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка».

Дисертаційне дослідження складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та п'яти додатків.

У результаті проведеного дослідження щодо формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх вчителів початкової школи у закладах фахової передвищої освіти можна зробити такі висновки:

1. Уточнено дефініцію поняття «ІКК майбутнього вчителя початкової школи». На відміну від існуючих трактувань, доведено, що воно поєднує не лише комплекс мовних, мовленнєвих та соціокультурних знань, а й досвід їх творчої реалізації у розв'язанні практико-орієнтованих педагогічних завдань. Це забезпечує готовність фахівця до ефективної міжкультурної взаємодії в умовах сучасного мультилінгвального освітнього середовища Нової української школи. Визначено специфіку формування ІКК на рівні фахової передвищої освіти. Виокремлено методологічний фундамент дослідження.

2. На основі аналізу вітчизняного та зарубіжного наукового дискурсу визначено та обґрунтовано структурні компоненти іншомовної комунікативної компетентності (ІКК) майбутнього вчителя початкової школи, що відображають цілісність його професійної підготовки.

3. Визначено та обґрунтовано діагностичний апарат дослідження, що дозволив об'єктивно оцінити стан сформованості іншомовної комунікативної компетентності (ІКК) майбутніх вчителів початкової школи. Схарактеризовано рівні сформованості ІКК майбутніх фахівців у закладах фахової передвищої освіти. Запропонований діагностичний інструментарій забезпечив цілісність моніторингу результативності впровадженої моделі та підтвердив достовірність отриманих експериментальних даних.

4. Розроблено та теоретично обґрунтовано структурно-функціональну модель формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх вчителів початкової школи у закладах фахової передвищої освіти. Обґрунтовано організаційно-педагогічні умови, що забезпечують ефективне функціонування розробленої моделі та сприяють інтенсифікації процесу підготовки фахівця в умовах фахової передвищої освіти.

5. Результатами проведеного педагогічного експерименту підтверджено гіпотезу дослідження та доведено ефективність розробленої структурно-функціональної моделі й обґрунтованих організаційно-педагогічних умов формування іншомовної комунікативної компетентності (ІКК) майбутніх вчителів початкової школи.

6. Розроблено та впроваджено в освітній процес закладів фахової передвищої освіти методичний супровід формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи.

Результати проведеного дослідження дозволяють констатувати повне розв'язання визначених завдань та підтвердження висунутої гіпотези.

ЗАПИТАННЯ ДО ЗДОБУВАЧА:

ЗАВІДУВАЧ КАФЕДРИ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ДОКТОР ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР О.І. ІВАНИЦЬКИЙ:

Яким чином здійснювалося впровадження курсу «Основи іншомовної компетентності» в інших закладах фахової передвищої освіти?

П.А. ВАСІЛЬЄВА:

Педагогічний експеримент здійснювався впродовж 2020–2026 років на базі чотирьох закладів фахової передвищої освіти, а саме: Відокремленого структурного підрозділу «Економіко-правничий фаховий коледж Запорізького національного університету», Харківського педагогічного фахового коледжу Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, Відокремленого структурного підрозділу «Івано-Франківський фаховий коледж Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» та Відокремленого структурного підрозділу «Професійно-педагогічний фаховий коледж Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка».

Впровадження курсу «Основи іншомовної компетентності» здійснювалося шляхом надання зазначеним закладам авторської програми курсу та методичних рекомендацій до проведення практичних занять та всіх супровідних навчальних матеріалів. Виняток становила базова установа дослідження — Відокремлений структурний підрозділ «Економіко-правничий фаховий коледж Запорізького національного університету», де курс безпосередньо реалізовувався здобувачкою.

У всіх закладах освіти дисципліна впроваджувалася як вибіркова, що передбачало її свідомий вибір здобувачами освіти.

У чому полягає використання симуляційних технологій у межах реалізації другої педагогічної умови Вашого дослідження?

П.А. ВАСІЛЬЄВА:

У межах другої педагогічної умови симуляційні технології розглядаються як сукупність методів і прийомів навчання, що передбачають відтворення реальних або наближених до реальних умов професійної діяльності майбутнього вчителя початкової школи.

Їх використання реалізовувалося через інтерактивне моделювання фахових ситуацій, зокрема фрагментів уроків іноземної мови, педагогічних взаємодій, комунікативних ситуацій «учитель–учень», а також вирішення типових навчально-педагогічних завдань. Це дозволяло здобувачам освіти відпрацьовувати професійно значущі уміння, зокрема планування та проведення уроків, добір мовного матеріалу, організацію іншомовного спілкування та надання оперативного зворотного зв'язку.

Застосування симуляційних технологій забезпечувало наближення навчального процесу до реальних умов професійної діяльності, сприяло підвищенню рівня сформованості іншомовної компетентності та розвитку педагогічної рефлексії майбутніх учителів.

***ЗАВІДУВАЧ КАФЕДРИ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ,
ДОКТОР ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР Л.О. СУЩЕНКО:***

Яке місце у вашій моделі посідає самостійна робота студентів та як вона контролюється?

П.А. ВАСІЛЬЄВА:

Самостійна робота посідає важливе місце в межах пізнавального та діяльнісного компонентів розробленої моделі й розглядається як засіб поглиблення та індивідуалізації навчання.

Ми передбачили систему кейс-завдань і проектної діяльності, які студенти виконують поза аудиторією з використанням цифрових ресурсів, що відповідає їхній потребі в автономності та гнучкості навчання.

Контроль самостійної роботи має комплексний характер і реалізується через презентацію результатів у віртуальному навчальному середовищі, взаємооцінювання, а також заповнення рефлексивних карток самооцінки. Це дозволяє не лише здійснювати зовнішній контроль, а й формувати в студентів навички саморегуляції та відповідальності за власний навчальний результат.

Чи враховує ваша методика специфіку Нової української школи (НУШ), до роботи в якій готуються студенти?

П.А. ВАСІЛЬЄВА:

Так, урахування специфіки Нової української школи було одним із ключових орієнтирів при розробленні методики. Зміст авторської програми передбачає модулі, спрямовані на опанування ігрових технологій навчання, використання LEGO-технологій, а також організацію «ранкових зустрічей» іноземною мовою як важливого елемента формування іншомовного освітнього середовища в початковій школі.

Водночас методика орієнтована не лише на формування мовних знань, а й на розвиток умінь використовувати іноземну мову як інструмент пізнання, комунікації та співпраці, що повністю відповідає концептуальним засадам

НУШ. Тјж, підготовка майбутніх учителів у межах моделі максимально наближена до реальних умов професійної діяльності в сучасній початковій школі. (Філософія Нової української школи ґрунтується на дитиноцентрованому підході, педагогіці партнерства, компетентнісному навчанні та орієнтації на формування ключових життєвих умінь. У цьому контексті іноземна мова розглядається не як самоціль, а як засіб розвитку особистості, комунікації та інтеграції в сучасний світ.)

ДОКТОР ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР, ЧЛЕН НАЦІОНАЛЬНОЇ СПІЛКИ ТЕАТРАЛЬНИХ ДІЯЧІВ УКРАЇНИ, ЗАВІДУВАЧКА КАФЕДРИ АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ, ГАРАНТ ОП «ТЕАТРАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО» ОСВІТНЬОГО РІВНЯ МАГІСТР Г.В. ЛОКАРЄВА:

Ваше дослідження присвячене ІКК, але ця тема не є новою. У чому полягає саме Ваш авторський внесок у розв'язання цієї проблеми?

П.А. ВАСІЛЬЄВА:

- Дійсно, проблема формування іншомовної комунікативної компетентності не є новою і широко висвітлена в наукових дослідженнях. Проте авторський внесок полягає у її розв'язанні з урахуванням специфіки фахової передвищої освіти, яка раніше не була предметом системного вивчення в цьому контексті.

На відміну від більшості наукових праць, орієнтованих на заклади вищої освіти, у дослідженні обґрунтовано й експериментально перевірено комплекс організаційно-педагогічних умов, адаптованих до стисліших термінів навчання та вираженої практико-орієнтованості підготовки у фахових коледжах.

Зокрема, авторський підхід передбачає адаптацію CLIL (Content and Language Integrated Learning) до рівня фахової передвищої освіти: не як повного викладання дисциплін іноземною мовою, а як інструменту формування готовності майбутніх учителів інтегрувати іноземну мову у викладання предметів початкової школи.

Крім того, інноваційність дослідження полягає у поєднанні CLIL із технологіями міжнародних проєктів, зокрема COIL, що дозволяє створити автентичне іншомовне середовище навіть за відсутності реальної можливості спілкування з носіями мови.

Ви пропонуєте чотири умови. Яка з них, на Вашу думку, є найбільш ваговою для отримання таких високих результатів?

- Усі чотири організаційно-педагогічні умови реалізуються в комплексі та взаємодоповнюють одна одну, тому коректніше говорити про їхню системну дію. Водночас системоутворювальною, на нашу думку, є друга умова — використання інтерактивного моделювання професійних ситуацій. Саме вона забезпечує практичну спрямованість навчання, занурення студентів у контекст майбутньої професійної діяльності та сприяє подоланню мовного бар'єру.

Разом із тим досягнення значного приросту високого рівня сформованості ІКК (на 15,3%) зумовлене саме синергією всіх умов, насамперед поєднанням

інтерактивного моделювання з CLIL-підходом. Останній створює природне іншомовне середовище в межах вивчення фахових дисциплін, що підсилює ефективність комунікативної підготовки студентів.

АСПРАНТКА СЕРДЮЧЕНКО:

Яку роль у вашому дослідженні відіграє цифровізація навчання, зважаючи на сучасні виклики (дистанційне навчання)?

П.А. ВАСІЛЬЄВА:

Цифровізація навчання є наскрізною складовою нашого дослідження та виступає одним із ключових засобів реалізації організаційно-педагогічних умов, особливо в умовах дистанційного та змішаного навчання.

У межах моделі ми інтегрували використання освітніх платформ Moodle та Google Classroom для організації навчального процесу, зокрема для розміщення матеріалів, виконання завдань, забезпечення зворотного зв'язку та оцінювання. Також застосовувалися спеціалізовані цифрові сервіси для вивчення іноземної мови, такі як Quizlet і Wordwall, що сприяють інтерактивності та підвищенню мотивації студентів.

Крім того, авторський робочий зошит містить QR-коди, які забезпечують доступ до автентичних аудіо- та відеоматеріалів, що створює умови для занурення в іншомовне середовище навіть поза аудиторією.

Таким чином, цифровізація забезпечує гнучкість, безперервність і доступність навчання, а також підсилює ефективність формування іншомовної комунікативної компетентності в умовах сучасних освітніх викликів.

КАНДИДАТ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ДОЦЕНТ Т.П. ГОЛОВАНОВА:

Чому ви обрали саме ці чотири організаційно-педагогічні умови, а не інші?

П.А. ВАСІЛЬЄВА:

Вибір зумовлений специфікою фахової передвищої освіти, де навчання має бути максимально прикладним. Наприклад, умова «Кейс-стимулювання» відповідає психологічним особливостям студентів коледжів, яким потрібна чітка професійна перспектива. А «Віртуальна мобільність» компенсує обмежені можливості реальних закордонних стажувань, дозволяючи студентам практикувати мову безпосередньо з носіями або іноземними колегами в межах навчального курсу.

КАНДИДАТ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ДОЦЕНТ Т.П. ГОЛОВАНОВА:

Чи враховували ви у своїй моделі формування м'яких навичок (soft skills), які є критичними для вчителя початкових класів?

П.А. ВАСІЛЬЄВА:

Так, у межах ініціативного критерію ми оцінювали розвиток таких навичок, як емпатія, здатність до командної роботи, лідерство та гнучкість мислення. Комунікативні ігри та проектна діяльність, передбачені нашою методикою, стимулюють студента не просто «говорити іноземною», а професійно взаємодіяти, розв'язувати конфлікти та створювати позитивну атмосферу, що є фундаментом роботи вчителя НУШ.

ВИСТУПИЛИ:
**НАУКОВИЙ КЕРІВНИК, ДОКТОР ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК,
ПРОФЕСОР КАФЕДРИ АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА
ЛІНГВОДИДАКТИКИ, Т.О. ПАХОМОВА:**

У процесі підготовки дисертації Васільєва П.А. виконала індивідуальний план наукової роботи та індивідуальний навчальний план у повному обсязі. Всі заплановані види робіт були виконані своєчасно. Здобувачка плідно співпрацювала з науковим керівником протягом усього терміну навчання в аспірантурі. Васільєва П.А. у процесі підготовки дисертаційної роботи здобула необхідні теоретичні знання, уміння, навички та відповідні компетентності. Регулярно звітувала на кафедрі про хід наукових досліджень та навчання, пройшла педагогічну практику. В аспірантурі навчалася у 2019-2023рр. У жовтні 2025р. відновилася до аспірантури для закінчення роботи та захисту.

Тема дисертаційного дослідження Васільєвої П.А. є актуальною. Звернення автора до питання розробки сучасних проблем іншомовного навчання пояснюється, з одного боку, потребою у вдосконаленні спеціалізованого курсу іноземної мови професійного вжитку у закладах фахової передвищої освіти, а з іншого – необхідністю в теоретичній і практичній розробці проблем формування іншомовної підготовки педагогічних фахівців. Незважаючи на те, що цей напрямок набув глобального розповсюдження, у вітчизняній педагогічній науці він все ще потребує подальшого дослідження.

Етапи дисертаційного дослідження є послідовними та обґрунтованими. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Усі положення вступу сформульовано стисло й вичерпно. Васільєва П.А. переконливо обґрунтовує актуальність теми дослідження, чітко визначає його мету і завдання, детально виписує наукову новизну і практичне значення проведеного дослідження. У першому розділі дисертантка розглядає теоретичні питання підготовки майбутніх вчителів початкової школи до іншомовного спілкування і ретельно їх аналізує. Досліджуючи організаційно-методичні засади, авторка спирається на сучасні досягнення вітчизняної та зарубіжної науки, що дає змогу розробити модель формування іншомовної комунікативної компетенції, способи та етапи навчання. У другому розділі на окрему увагу заслуговує практична розробка проблем дослідження.

Практична реалізація системи навчання відбувається за допомогою моделі, яка відповідає вимогам кредитно-модульної організації навчального процесу у закладах фахової передвищої освіти України. У третьому розділі визначено об'єкти контролю й критерії оцінювання рівня сформованості у студентів коледжів відповідних навичок і вмінь, описано організацію і проведення експерименту, математичну обробку його результатів.

Окремо хотілося б відзначити і ретельність підрахунку отриманих даних, достовірність яких не викликає сумніву, а також аналіз результатів експерименту, який свідчить про наукову зрілість автора та ефективність

запропонованої моделі. Також заслуговує високої оцінки вміння дисертантки чітко резюмувати базові досягнення, викладені у висновках.

Вищесказане робить загальну оцінку дисертації позитивною. Її зміст викладено у більш ніж 15 публікаціях автора, дослідження пройшло необхідну апробацію та впровадження, його результативність підтверджено більш ніж 16-річним педагогічним досвідом автора роботи за фахом.

За час написання дисертаційної роботи Васільєва П.А. набула навичок, притаманних досліднику, що дозволяють логічно мислити, аналізувати особливості навчального процесу, робити висновки та рекомендації відносно дослідженої проблеми, застосовувати сучасні технології, поєднувати теоретичні здобутки з їх практичною реалізацією.

Відповідно до цього науковий керівник вважає можливим і необхідним надати роботу Васільєвої П.А на обговорення на засідання кафедри.

РЕЦЕНЗЕНТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ, ДОКТОР ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ДОЦЕНТ, ПРОФЕСОР КАФЕДРИ ВИКЛАДАННЯ ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ О.А. КАНІБОЛОЦЬКА:

Актуальність теми дисертаційної роботи зумовлена сучасними тенденціями розвитку освіти України, орієнтованими на підвищення якості професійної підготовки педагогічних кадрів та інтеграцію в європейський освітній простір. У контексті реформування системи освіти, реалізації концепції Нової української школи та зростання ролі іншомовної освіти особливого значення набуває формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи.

Сучасний учитель початкової школи має бути здатним ефективно використовувати іноземну мову як засіб професійної комунікації, міжкультурної взаємодії та доступу до світових освітніх ресурсів. Саме тому якість іншомовної підготовки майбутніх вчителів, зокрема у закладах фахової передвищої освіти, стає важливим чинником їхньої професійної компетентності та готовності до роботи в умовах модернізації освітнього середовища. Попри значну увагу науковців до проблеми іншомовної підготовки майбутніх вчителів початкових класів, питання формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи в умовах закладів фахової передвищої освіти потребує подальшого наукового осмислення. Недостатньо дослідженими залишаються педагогічні умови, методичні підходи та ефективні моделі організації навчального процесу, спрямованого на формування цієї компетентності з урахуванням специфіки підготовки майбутніх фахівців.

Актуальність дослідження узгоджується із сучасними світовими та національними пріоритетами розвитку освіти, зокрема з орієнтацією на досягнення 17 глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року, а також положеннями стратегічних документів у сфері професійної освіти України, зокрема Концепції розвитку професійної (професійно-технічної) освіти та пріоритетами модернізації фахової передвищої освіти, що передбачають оновлення змісту підготовки фахівців на засадах компетентнісного підходу, інтеграцію з ринком праці та орієнтацію на потреби сталого розвитку. У цьому

контексті особливої значущості набуває модернізація системи підготовки майбутніх учителів початкових класів, що передбачає оновлення структури, змісту й організації освітнього процесу на засадах компетентнісного підходу.

Аналіз категоріального апарату та змісту дослідження засвідчив, що дисертація відповідає паспорту спеціальності «Освітні, педагогічні науки». Актуальність досліджуваної проблеми, стан її вивчення одержали в дисертації достатнє обґрунтування, аргументацію і конкретизацію. Чітко сформульовано мету, визначено конкретні завдання дослідження. Фахова освіта зазнає постійних змін відповідно до запитів і розвитку сучасного суспільства. Відтак в інформаційному середовищі все більшої значущості набуває іншомовна комунікація вчителів початкових класів, що забезпечує ефективне співробітництво, узгодженість і вирішення складних суспільних, педагогічних і методичних проблем.

Необхідність удосконалення системи іншомовної підготовки майбутніх учителів початкової школи, а також потреба у науковому обґрунтуванні ефективних шляхів формування їхньої іншомовної комунікативної компетентності визначають актуальність теми дисертаційного дослідження.

У контексті окреслених освітніх трансформацій особливої уваги потребує проблема формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи в умовах закладів фахової передвищої освіти. Звернення автора до цієї проблематики є обґрунтованим, оскільки її дослідження дає змогу виявити ключові труднощі, що виникають у процесі іншомовної підготовки майбутніх вчителів, а також визначити чинники, які впливають на результативність розвитку їхньої здатності до іншомовної комунікації у професійній сфері.

Водночас актуальність теми посилюється складністю та багатокомпонентністю феномена іншомовної комунікативної компетентності, що потребує комплексного наукового аналізу та системного осмислення. Таке дослідження сприяє поглибленню сучасного педагогічного дискурсу та відкриває можливості для обґрунтування ефективних педагогічних умов, методів і технологій формування цієї компетентності у майбутніх учителів. Сформована іншомовна комунікативна компетентність є важливим чинником професійної підготовки педагога, оскільки забезпечує його готовність до міжкультурної взаємодії, використання іншомовних освітніх ресурсів та ефективної комунікації в сучасному освітньому середовищі.

Аналіз тексту дисертації, анотації до неї та змісту публікацій Васильєвої Поліни Анатоліївни переконливо свідчить про високий рівень обґрунтованості наукових положень, сформульованих висновків і рекомендацій.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, представлених у дисертаційному дослідженні, є достатньо високим і забезпечується комплексним підходом до вивчення проблеми формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи у закладах фахової передвищої освіти. Авторкою здійснено ґрунтовний аналіз вітчизняних і зарубіжних наукових джерел, що дало змогу розкрити теоретичні засади досліджуваної проблеми, уточнити зміст ключових понять та

визначити сучасні підходи до формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх педагогів.

Належний рівень обґрунтованості результатів дослідження забезпечується чітким визначенням мети, завдань, об'єкта та предмета дослідження, логічною побудовою структури дисертації, а також використанням комплексу взаємопов'язаних теоретичних і емпіричних методів наукового пізнання, адекватних поставленим завданням. Важливим підтвердженням достовірності отриманих результатів є проведення педагогічного експерименту, результати якого дозволили перевірити ефективність запропонованих педагогічних умов формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи.

Обґрунтованість наукових положень дисертації також підтверджується належною інтерпретацією отриманих результатів, їх узагальненням та статистичною обробкою експериментальних даних. Сформульовані авторкою висновки є логічно пов'язаними з поставленими завданнями дослідження, ґрунтуються на результатах теоретичного аналізу та експериментальної перевірки і відображають основні результати виконаної роботи.

Практичні рекомендації, запропоновані в дисертації, мають прикладний характер і можуть бути використані у процесі професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у закладах фахової передвищої та вищої освіти, а також у системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників. Це свідчить про належний рівень наукової обґрунтованості та практичної значущості результатів проведеного дослідження.

Структура дисертації є переконливою, і кожна її частина націлена на досягнення визначеної мети. Логічний план роботи, викладений лаконічно й послідовно, демонструє всебічний підхід до вирішення поставленої проблеми, охоплюючи теоретичні, методологічні та методичні аспекти. Важливі теоретичні аспекти, представлені авторкою, ілюстровані змістовними таблицями, якісно виконаними схемами і рисунками, а також чіткими висновками. Обґрунтованою і логічною є структура дисертації, яка презентована вступом, трьома розділами, висновками до розділів, загальними висновками, списком використаних джерел і додатками. Дисертантка на достатньому науковому рівні обґрунтувала вибір теми, її актуальність, визначила мету, завдання, об'єкт, предмет, аргументувала використання обраних методів дослідження, адекватних окресленим цілям і завданням.

Моніторинг використаних джерел (262 найменування актуальних і сучасних наукових праць та нормативно-правової бази, зокрема 73 із них – іноземною мовою), який здійснила дисертантка, дає підстави стверджувати, що вихідні дані, теоретичні та методологічні основи дисертаційної роботи є ґрунтовними, базуються на аналітичному матеріалі, найсучасніших аксіологічних, психологічних і педагогічних наукових концепціях вітчизняних та зарубіжних дослідників.

Достовірність і надійність отриманих результатів дослідження забезпечуються чітко визначеною методологією та послідовною організацією наукового пошуку. Дисертаційна робота спрямована на перевірку ефективності

обґрунтованих педагогічних умов і розробленої моделі формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи у закладах фахової передвищої освіти.

У процесі дослідження застосовано виважений підхід до формування вибірки учасників експерименту, що забезпечило репрезентативність отриманих результатів. Для діагностики рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх педагогів використано комплекс взаємодоповнювальних методик, зокрема стандартизовані, модифіковані та авторські інструменти дослідження.

Важливою перевагою роботи є системне використання методів кількісного та якісного аналізу експериментальних даних. Узагальнення результатів педагогічного експерименту здійснювалося із застосуванням методів математичної статистики, що дозволило об'єктивно оцінити ефективність запропонованих педагогічних умов і підтвердити достовірність отриманих наукових результатів.

Отримані в дисертаційному дослідженні результати мають важливе значення як для педагогічної науки, так і для освітньої практики. Наукова значущість роботи полягає у подальшому розвитку теоретичних засад професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи, зокрема в аспекті формування їхньої іншомовної комунікативної компетентності.

Уперше визначено та науково обґрунтовано сукупність організаційно-педагогічних умов, що забезпечують ефективність формування іншомовної комунікативної компетентності (ІКК) у майбутніх учителів початкової школи: Кейс-стимулювання професійної мотивації; Інтерактивне моделювання фахових ситуацій на засадах симуляційних технологій; Транснаціональна інтеграція здобувачів через віртуальну академічну мобільність (eTwinning, COIL); Методична трансформація навчання на засадах предметно-мовного інтегрування (CLIL).

Розроблено та спроектовано структурно-функціональну модель формування ІКК майбутніх учителів початкової школи, яка включає цільовий, змістовий, технологічний та результативно-оцінювальний блоки, що в сукупності забезпечують системність іншомовної підготовки в умовах коледжу. Уточнено дефініцію поняття «іншомовна комунікативна компетентність майбутнього вчителя початкової школи» як інтегративної якості особистості, що характеризується готовністю до міжкультурної взаємодії, здатністю використовувати іноземну мову в освітньому процесі НУШ та здійснювати професійну саморефлексію. Удосконалено критеріально-діагностичний інструментарій оцінювання рівнів сформованості ІКК (низький, середній, достатній, високий) на основі визначених критеріїв: аксіологічного (особистісна спрямованість), праксеологічного (ініціативність у спілкуванні), лінгвістичного (мовна компетентність) та когнітивного (пізнавальна активність). Змістово-процесуальний компонент фахової підготовки студентів шляхом гармонізації теоретичного навчання з практичним відпрацюванням професійних ситуацій у віртуальному та реальному комунікативному просторі.

Вагомим науковим результатом є визначення критеріїв, показників і рівнів сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх педагогів, що розширює можливості для подальших досліджень у галузі іншомовної освіти та професійної підготовки вчителів.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання запропонованих у дисертації педагогічних умов, моделі та методичних рекомендацій у процесі підготовки майбутніх учителів початкової школи у закладах фахової передвищої та вищої освіти. Результати дослідження можуть бути впроваджені у зміст навчальних дисциплін, практичну підготовку студентів, а також використані під час розроблення навчально-методичного забезпечення з іноземної мови професійного спрямування.

Необхідно також підкреслити практичну цінність дослідження. Зокрема, авторкою розроблено, апробовано та впроваджено в освітній процес закладів фахової передвищої освіти структурно-функціональну модель формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи. У межах дослідження створено дидактичні розробки до навчальних курсів, навчально-методичні матеріали у співавторстві, а також авторський комплекс діагностичних методик для оцінювання рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності студентів. Крім того, обґрунтовано науково-методичні засади формування збагаченого освітньо-комунікативного середовища, що забезпечує інтеграцію теоретичної підготовки та практичної іншомовної діяльності здобувачів освіти. Результати дисертаційного дослідження мають належний науковий і прикладний потенціал, сприяють удосконаленню системи професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи та можуть бути використані у подальших наукових розвідках у сфері педагогічної освіти.

Теоретичні положення, авторські науково-методичні розробки та висновки дисертаційного дослідження створюють надійну основу для вдосконалення процесу професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у закладах фахової передвищої освіти. Не викликає сумніву практична значущість проведеного комплексного педагогічного експерименту. Практичне значення дослідження підтверджується його впровадженням у освітній процес Відокремленого структурного підрозділу «Івано-Франківський фаховий коледж Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника», Харківського педагогічного фахового коледжу Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, Відокремленого структурного підрозділу «Економіко-правничий фаховий коледж Запорізького національного університету», Відокремленого структурного підрозділу Професійно-педагогічний фаховий коледж ГНПУ імені Олександра Довженка, що підтверджує ефективність розробленої моделі та методичних рекомендацій у практичній підготовці студентів.

Публікації здобувачки відображають основний зміст дисертації та її структурних підрозділів. Слід також відзначити високу публікаційну активність автора, загальний високий рівень наукових праць, а також широку географію апробації та впровадження матеріалів дослідження, що охоплює низку закладів

фахової передвищої освіти, зокрема коледжі Запорізької та Харківської областей.

Дисертаційне дослідження логічно та послідовно структуровано, спрямовано на досягнення окресленої мети та вирішення поставлених завдань. Варто відзначити добре розроблений методологічний підхід дослідження, чіткий опис наукової новизни і практичної значущості, а також збалансованість між розділами та підрозділами тексту. Висновки й узагальнення дисертаційної роботи вражають своєю лаконічністю, а додатки вирізняються змістовністю та значущістю.

Переконаливе позитивне враження справляє подача змісту ключових понять, ідей дослідження та логіка викладу його результатів. У першому розділі дисертації розкрито теоретичні засади формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи у закладах фахової передвищої освіти та систематизовано досвід підготовки майбутніх педагогів до ефективної іншомовної комунікації. У другому розділі детально обґрунтовано структурно-функціональну модель та організаційно-педагогічні умови формування іншомовної комунікативної компетентності, акцентуючи увагу на інтеграції теоретичної та практичної підготовки студентів і неперервності мовного розвитку. Третій розділ дисертації присвячено експериментальній перевірці ефективності запропонованої моделі та педагогічних умов, представлено результати дослідження з використанням критеріїв і діагностичного інструментарію. Особливу увагу заслуговує зміст і практичне наповнення додатків, що містять дидактичні матеріали та науково-методичне забезпечення, які сприяють реалізації цілей дослідження у навчальному процесі.

Робота написана грамотно, з дотриманням наукового стилю викладу, з належним використанням понятійно-категоріального апарату. Дисертаційна робота роботи Васильєвої Поліни Анатоліївни є самостійним завершеним науковим дослідженням, результати якого становлять наукову новизну, теоретичну та практичну цінність і свідчать про наукову зрілість автора.

РЕЦЕНЗЕНТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ, КАНДИДАТ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ДОЦЕНТ, ДОЦЕНТ КАФЕДРИ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ, Ю.Є. ЗУБЦОВА:

Актуальність теми дисертаційного дослідження Васильєвої Поліни Анатоліївни зумовлена комплексом сучасних соціокультурних, освітніх та професійних викликів, що постають перед системою підготовки педагогічних кадрів, зокрема майбутніх учителів початкової школи в умовах фахової передвищої освіти.

Передусім слід відзначити, що в умовах глобалізації, інтеграції України до європейського освітнього простору та посилення міжкультурної комунікації суттєво зростає роль іншомовної підготовки педагогів. Сучасний учитель початкової школи, який викладає англійську мову або працює в умовах білінгвального навчання, має бути здатним до ефективної іншомовної комунікації в полікультурному освітньому середовищі та організації навчання з урахуванням принципів міжкультурної взаємодії. У цьому контексті іншомовна

комунікативна компетентність постає ключовою складовою професійної підготовки педагога.

Особливої актуальності досліджувана проблема набуває в контексті реалізації Концептуальних засад реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», де спілкування іноземними мовами визначено однією з ключових компетентностей випускника. У чинному Державному стандарті початкової освіти здатність до спілкування іноземною мовою також визначено як одну з ключових компетентностей молодших школярів. В оновленій редакції стандарту (2025) ця компетентність конкретизується через здатність до сприймання та продукування простої усної й письмової інформації іноземною мовою, взаємодії в типових комунікативних ситуаціях, а також набуття досвіду міжкультурного спілкування, що зберігає її пріоритетний статус у професійній діяльності вчителя початкової школи.

У Стандарті фахової передвищої освіти зі спеціальності 013 «Початкова освіта» (2021) здатність спілкуватися іноземною мовою визначено як загальну компетентність, а також опосередковано конкретизовано у змісті спеціальної компетентності, що передбачає застосування психолого-педагогічних знань і умінь для реалізації освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти.

У Професійному стандарті «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (2024) у межах трудової функції А виокремлено мовно-комунікативну компетентність, яка, з-поміж іншого, передбачає здатність забезпечувати навчання іноземної мови та здійснювати професійну комунікацію іноземною мовою (для вчителів іноземних мов). Водночас у дескрипторі «комунікація» акцентовано на вмінні використовувати іноземну мову з метою підвищення власного професійного рівня та мотивації здобувачів освіти до її опанування.

Така нормативна узгодженість підсилює вимоги до рівня іншомовної підготовки майбутнього вчителя, який має бути спроможним не лише володіти іноземною мовою, а й методично доцільно інтегрувати її у професійну діяльність. Це, у свою чергу, актуалізує потребу у формуванні іншомовної комунікативної компетентності як інтегративної якості, що забезпечує готовність педагога до реалізації компетентнісного, діяльнісного та інтегрованого підходів у навчанні іноземних мов у початковій школі.

Водночас аналіз теорії та практики професійної підготовки майбутніх учителів у закладах фахової передвищої освіти засвідчує наявність суттєвих суперечностей. Зокрема, між суспільним запитом на конкурентоспроможного, мобільного, білінгвально компетентного фахівця та реальним рівнем сформованості іншомовної комунікативної компетентності у здобувачів освіти; між необхідністю інтеграції мовної та методичної підготовки майбутнього вчителя і фрагментарністю відповідного навчально-методичного забезпечення; між потенціалом сучасних педагогічних технологій та недостатнім рівнем їх системного впровадження в освітній процес коледжів.

Актуальність дослідження підсилюється також недостатньою розробленістю науково-методичних засад формування іншомовної комунікативної компетентності саме в умовах фахової передвищої освіти, яка має свої специфічні особливості: обмежений термін навчання,

практикоорієнтованість підготовки, неоднорідний рівень базової іншомовної підготовки здобувачів. Це зумовлює потребу в пошуку ефективних моделей, умов та методик, адаптованих до освітнього середовища коледжів.

Важливим аспектом актуальності є також необхідність переосмислення змісту іншомовної підготовки майбутніх учителів початкової школи з позицій інтегративності та професійної спрямованості. Йдеться про поєднання розвитку мовленнєвих умінь із формуванням здатності до їх методично доцільного застосування у професійній діяльності, що забезпечує цілісність особистісно-професійного розвитку майбутнього фахівця.

Структура дисертаційного дослідження логічно відображає послідовне розв'язання окресленої наукової проблеми. У першому розділі здійснено теоретичний аналіз сутності, структури та змісту іншомовної комунікативної компетентності, а також узагальнено закордонний досвід, що створює наукове підґрунтя для подальших розробок. У другому розділі обґрунтовано структурно-функціональну модель, визначено організаційно-педагогічні умови та розроблено методичне забезпечення формування ІКК, що свідчить про прагнення автора до системного вирішення проблеми. Третій розділ присвячено експериментальній перевірці ефективності запропонованих підходів, що підтверджує їх практичну значущість та результативність.

Таким чином, актуальність теми дослідження визначається необхідністю розв'язання важливого науково-практичного завдання – підвищення ефективності формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи в умовах фахової передвищої освіти на основі сучасних методологічних підходів, інноваційних педагогічних технологій та інтеграції теоретичної і практичної підготовки. Результати дослідження мають вагомe значення для модернізації змісту професійної фахової передвищої педагогічної освіти та відповідають актуальним потребам освітньої практики.

Основні положення дисертації відображено у наукових працях:

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Статті в наукових фахових виданнях України:

1. Васільєва П. А. Шляхи забезпечення ефективності формування іншомовної комунікативної компетентності в майбутніх учителів початкової школи в коледжі. *Вісник Запорізького національного університету. Організаційно-педагогічні науки*. Запоріжжя, 2020. № 3(36). С. 21-28. URL: <https://journalsofznu.zp.ua/index.php/pedagogics/article/view/2184>. (Index Copernicus, ISSN 2522-4360, Norwegian Register for Scientific Journals, Series and Publishers).

2. Васільєва П. А. Структурна модель формування іншомовної комунікативної компетентності майбутнього вчителя початкової школи в коледжі. *Acta Paedagogica Volynienses*, Вип. 1, т. 2. Луцьк, 2022. С. 220. С. 17-22. URL: <http://journals.vnu.volyn.ua/index.php/pedagogy/article/view/441/397>.

3. Васильєва П.А. Аналіз сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутнього вчителя початкової школи у коледжі. *Суспільство і національні інтереси*. Київ, 2025. № 7(15). 2025. 687 с. С. 61-75. URL: [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-7\(15\)-61-74](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-7(15)-61-74).

Статті у періодичних наукових виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та Scopus:

4. Pakhomova T., Drach A., Vasilieva P., Serdiuchenko Y., Piddubcheva O. The use of educational computer programs in the training of foreign language teachers for speech activity. *Revista EntreLinguas*. Araraquara, 2021. Т. 7. № 4. С. 984-997. URL: <https://periodicos.fclar.unesp.br/entrelinguas/article/view/15664/11719> (Web of Science).

5. Pakhomova T., Vasilieva P., Piddubcheva O., Rezunova O., Serdiuchenko Y. Education in Universities in the Context of Distance Education. *Journal of Higher Education Theory and Practice*. United States, 2022. Т. 22. № 6. С. 190-199. URL: <https://articlegateway.com/index.php/JHETP/article/view/5241/4992> (Scopus).

Розділи монографій:

6. Пахомова Т. О., Васильєва П. А. Умови формування іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх вчителів початкової школи. *Scientific research of the XXI century. Vol. 2* / за загальною редакцією Editorial Board Tabachnikov S. Sherman Oaks: GS Publishing Service. 2021. С. 185-190. URL: <https://www.eo.kiev.ua/resources/arhivMonographs/%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D0%B8%D1%8F%20%D0%B4%D0%BB%D1%8F%20%D1%81%D0%B0%D0%B9%D1%82%D0%B0%20%D0%B2%D0%B8%D0%BF.2.pdf>.

7. Pakhomova T., Vasilieva P. Formation of foreign language communicative competence: genesis and the essence of the term in historical aspect. *Scientific trends: modern challenges. Vol. 1* / за загальною редакцією Editorial Board Tabachnikov S. Sherman Oaks: GS Publishing Service. 2021. С. 127-131. URL: <https://www.eo.kiev.ua/resources/arhivMonographs/Монографія%20вип.3%20для%20сайта.pdf>.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

Матеріали конференцій:

8. Васильєва П. А. Структура іншомовної комунікативної компетентності вчителя початкової школи. *Південна фундація педагогіки. Актуальні питання сучасних педагогічних наук*. Одеса: Південна фундація педагогіки, 2021. С. 65-68. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18671804>

9. Васильєва П. А. Рівні сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутнього вчителя початкової школи в коледжі. *Стан та перспективи розвитку педагогіки та психології в Україні та світі*. Київ: ГО «Київська наукова організація педагогіки», 2021. Т. 1. С. 6-8. URL: https://www.dkpp.com.ua/wp-content/uploads/2021/10/knopp.september.2021.pdf?utm_source

10. Васільєва П. А. Інноваційні підходи викладання основ медичних знань та охорони здоров'я дітей для майбутніх вчителів початкової школи засобами формування іншомовної комунікативної компетентності. *Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. «Інновації медичної освіти: перспективи, виклики та можливості»*. Запоріжжя: ЗДМФУ, 2022. С. 290-292. URL: http://college.zsmu.edu.ua/upload/intext/Materialy_konferencii_2022.pdf.

11. Васільєва П. А. Застосування авторських інтерактивних форм формування іншомовної комунікативної компетентності майбутнього вчителя початкової школи в коледжі. *Інновації в педагогіці: методологія, технології, дидактичні та виховні аспекти. Матеріали II науково-практичної конференції (м. Ужгород, 15-16 березня 2024 р.)*. Одеса: Молодий вчений, 2024. 24 с. URL: <https://molodyivchenyi.ua/omp/index.php/conference/catalog/book/80>.

12. Васильєва П.А. Результати перевірки сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутнього вчителя початкової школи в коледжі. *Актуальні проблеми філології та професійної підготовки фахівців у полікультурному просторі: міжнародний журнал*. Випуск 7. Харбін : Харбінський інженерний університет, 2024. С. 110-112. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/19345/1/Aktual%ca%b9ni%20problemy%20filolohiyi%20i%20profesiynoyi%20pidhotovky%20fakhivtsiv%20u%20polikul%ca%b9turnomu%20prostori.pdf>

Навчально-методична література:

13. Васільєва П.А. Методичні вказівки до організації самостійної роботи та підготовки до практичних занять з курсу «Формування іншомовної комунікативної компетентності» для здобувачів освіти спеціальності «Початкова освіта». Запоріжжя: ЗНУ, 2022. 25 с. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18668409>

14. Васільєва П., Калашник Я. Теоретико-практичні матеріали для підготовки до Державної підсумкової атестації для студентів I-II курсів. Запоріжжя: ЗНУ, 2019. 57 с. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18669156>

15. Васільєва П., Калашник Я. Теоретико-практичні матеріали для підготовки до Державної підсумкової атестації для студентів II курсів Writing. Запоріжжя: ЗНУ, 2021. 50 с. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18669156>.

Особистий внесок дисертанта

Дисертаційне дослідження носить самостійний характер. Теоретичні положення, практичні розробки, матеріали експериментального дослідження і висновки, наведені у дисертації, здобуті особисто автором дослідження.

УХВАЛИЛИ:

Дисертація Васільєвої Поліни Анатоліївни на тему: «Формування іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх вчителів початкової школи у закладах фахової передвищої освіти» за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки (галузь знань 01 Освіта/Педагогіка) є творчим самостійним дослідженням, виконаним на належному науково-практичному рівні. Результати становлять інтерес для теорії і практики навчання англійської мови.

Кафедра педагогіки та психології освітньої діяльності Запорізького національного університету вважає, що дисертація Васильєвої Поліни Анатоліївни є у повній мірі завершеною науковою працею і рекомендується до подання до разової спеціалізованої вченої ради.

Брали участь у голосуванні – 12.

«За» - 12

«Проти» - 0

«Утрималися» - 0

Ухвала кафедри прийнята одногосно.

Доктор педагогічних наук, професор
зав. кафедри педагогіки та
психології освітньої діяльності ЗНУ

О.І. Іваницький

Секретар

О. О. Чепур

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Васільєвої Поліни Анатоліївни

(ПБ здобувача)

на тему: «Формування іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх вчителів початкової школи у закладах фахової передвищої освіти».

що подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань

---

01 Освіта/Педагогіка

(галузь знань)

за спеціальністю

---

011 – Освітні, педагогічні науки

(шифр та назва спеціальності)

Дисертаційне дослідження виконане в межах двох науково-дослідних робіт: «Міжкультурні та крос-культурні параметри філологічних та лінгводидактичних досліджень» (державний реєстраційний номер 0125U001490), «Психолого-педагогічні засади формування і розвитку суб'єктів освітнього простору в умовах євроінтеграції» (державний реєстраційний номер 0121U112155).

Тема дисертаційного дослідження Васільєвої П.А. є актуальною. Звернення автора до питання розробки сучасних проблем іншомовного навчання пояснюється, з одного боку, потребою у вдосконаленні спеціалізованого курсу іноземної мови професійного вжитку у закладах фахової передвищої освіти, а з іншого – необхідністю в теоретичній і практичній розробці проблем формування іншомовної підготовки педагогічних фахівців. Водночас актуальність теми посилюється складністю та багатокомпонентністю феномена іншомовної комунікативної компетентності, що потребує комплексного наукового аналізу та системного осмислення. Таке дослідження сприяє поглибленню сучасного педагогічного дискурсу та відкриває можливості для обґрунтування ефективних педагогічних умов, методів і технологій формування цієї компетентності у майбутніх учителів. Сформована іншомовна комунікативна компетентність є важливим чинником професійної підготовки педагога, оскільки забезпечує його готовність до міжкультурної взаємодії, використання іншомовних освітніх ресурсів та ефективної комунікації в сучасному освітньому середовищі.

Переконливе позитивне враження справляє структура дисертаційного дослідження, що логічно відображає послідовне розв'язання окресленої наукової проблеми. У першому розділі здійснено теоретичний аналіз сутності, структури та змісту іншомовної комунікативної компетентності, а також узагальнено закордонний досвід, що створює наукове підґрунтя для подальших розробок. У

другому розділі обґрунтовано структурно-функціональну модель, визначено організаційно-педагогічні умови та розроблено методичне забезпечення формування ІКК, що свідчить про прагнення автора до системного вирішення проблеми. Третій розділ присвячено експериментальній перевірці ефективності запропонованих підходів, що підтверджує їх практичну значущість та результативність.

Таким чином, актуальність теми дослідження визначається необхідністю розв'язання важливого науково-практичного завдання – підвищення ефективності формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи в умовах фахової передвищої освіти на основі сучасних методологічних підходів, інноваційних педагогічних технологій та інтеграції теоретичної і практичної підготовки. Результати дослідження мають вагомe значення для модернізації змісту професійної фахової передвищої педагогічної освіти та відповідають актуальним потребам освітньої практики.

Отримані в дисертаційному дослідженні результати мають важливе значення як для педагогічної науки, так і для освітньої практики. Наукова значущість роботи полягає у подальшому розвитку теоретичних засад професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи, зокрема в аспекті формування їхньої іншомовної комунікативної компетентності.

Уперше визначено та науково обґрунтовано сукупність організаційно-педагогічних умов, що забезпечують ефективність формування іншомовної комунікативної компетентності (ІКК) у майбутніх учителів початкової школи: Кейс-стимулювання професійної мотивації; Інтерактивне моделювання фахових ситуацій на засадах симуляційних технологій; Транснаціональна інтеграція здобувачів через віртуальну академічну мобільність (eTwinning, COIL); Методична трансформація навчання на засадах предметно-мовного інтегрування (CLIL).

Розроблено та спроектовано структурно-функціональну модель формування ІКК майбутніх учителів початкової школи, яка включає цільовий, змістовий, технологічний та результативно-оцінювальний блоки, що в сукупності забезпечують системність іншомовної підготовки в умовах коледжу. Уточнено дефініцію поняття «іншомовна комунікативна компетентність майбутнього вчителя початкової школи» як інтегративної якості особистості, що характеризується готовністю до міжкультурної взаємодії, здатністю використовувати іноземну мову в освітньому процесі НУШ та здійснювати професійну саморефлексію. Удосконалено критеріально-діагностичний інструментарій оцінювання рівнів сформованості ІКК (низький, середній, достатній, високий) на основі визначених

критеріїв: мотиваційний, що відображає стійку мотивацію до опанування іноземної мови, розвиток емоційного інтелекту, емпатійність та комунікативну активність майбутнього вчителя; ініціативний, який характеризує здатність до ефективної міжособистісної взаємодії, вміння аргументовано презентувати результати професійної діяльності, розв'язувати конфлікти та здійснювати фахову комунікацію; мовознавчий, що поєднує сукупність лінгвістичних знань та рецептивно-продуктивних умінь (аудіювання, читання, говоріння, письмо), необхідних для професійної діяльності в мультилінгвальному середовищі; особистісний, який визначає адекватність обраного стилю спілкування, здатність до критичного сприймання інформації та рефлексивну оцінку власної комунікативної діяльності.

Вагомим науковим результатом є визначення критеріїв, показників і рівнів сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх педагогів, що розширює можливості для подальших досліджень у галузі іншомовної освіти та професійної підготовки вчителів.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання запропонованих у дисертації педагогічних умов, моделі та методичних рекомендацій у процесі підготовки майбутніх учителів початкової школи у закладах фахової передвищої та вищої освіти. Результати дослідження можуть бути впроваджені у зміст навчальних дисциплін, практичну підготовку студентів, а також використані під час розроблення навчально-методичного забезпечення з іноземної мови професійного спрямування.

Необхідно також підкреслити практичну цінність дослідження. Зокрема, авторкою розроблено, апробовано та впроваджено в освітній процес закладів фахової передвищої освіти структурно-функціональну модель формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи. У межах дослідження створено дидактичні розробки до навчальних курсів, навчально-методичні матеріали у співавторстві, а також авторський комплекс діагностичних методик для оцінювання рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності студентів. Крім того, обґрунтовано науково-методичні засади формування збагаченого освітньо-комунікативного середовища, що забезпечує інтеграцію теоретичної підготовки та практичної іншомовної діяльності здобувачів освіти. Результати дисертаційного дослідження мають належний науковий і прикладний потенціал, сприяють удосконаленню системи професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи та можуть бути використані у подальших наукових розвідках у сфері педагогічної освіти.

Теоретичні положення, авторські науково-методичні розробки та висновки дисертаційного дослідження створюють надійну основу для вдосконалення процесу професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у закладах фахової передвищої освіти. Не викликає сумніву практична значущість проведеного комплексного педагогічного експерименту. Практичне значення дослідження підтверджується його впровадженням у освітній процес Відокремленого структурного підрозділу «Івано-Франківський фаховий коледж Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника», Харківського педагогічного фахового коледжу Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, Відокремленого структурного підрозділу «Економіко-правничий фаховий коледж Запорізького національного університету», Відокремленого структурного підрозділу Професійно-педагогічний фаховий коледж ГНПУ імені Олександра Довженка, що підтверджує ефективність розробленої моделі та методичних рекомендацій у практичній підготовці студентів.

Публікації здобувачки відображають основний зміст дисертації та її структурних підрозділів. Слід також відзначити високу публікаційну активність автора, загальний високий рівень наукових праць, а також широку географію апробації та впровадження матеріалів дослідження, що охоплює низку закладів фахової передвищої освіти, зокрема коледжі Запорізької та Харківської областей.

Окремо хотілося б відзначити і ретельність підрахунку отриманих даних, достовірність яких не викликає сумніву, а також аналіз результатів експерименту, який свідчить про наукову зрілість автора та ефективність запропонованої моделі. Також заслуговує високої оцінки вміння дисертантки чітко резюмувати базові досягнення, викладені у висновках.

Вищесказане робить загальну оцінку дисертації позитивною. Її зміст викладено у більш ніж 15 публікаціях автора, дослідження пройшло необхідну апробацію та впровадження, його результативність підтверджено більш ніж 16-річним педагогічним досвідом автора роботи за фахом.

Основні положення дисертації відображено у наукових працях:

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації
Статті в наукових фахових виданнях України:

1. Васільєва П. А. Шляхи забезпечення ефективності формування іншомовної комунікативної компетентності в майбутніх учителів початкової школи в коледжі. *Вісник Запорізького національного університету. Організаційно-педагогічні науки.* Запоріжжя, 2020. № 3(36). С. 21-28. URL:

<https://journalsofznu.zp.ua/index.php/pedagogics/article/view/2184>. (Index Copernicus, ISSN 2522-4360, Norwegian Register for Scientific Journals, Series and Publishers).

2. Васільєва П. А. Структурна модель формування іншомовної комунікативної компетентності майбутнього вчителя початкової школи в коледжі. *Acta Paedagogica Volynienses*, Вип. 1, т. 2. Луцьк, 2022. С. 220. С. 17-22. URL: <http://journals.vnu.volyn.ua/index.php/pedagogy/article/view/441/397>.

3. Васільєва П.А. Аналіз сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутнього вчителя початкової школи у коледжі. *Суспільство і національні інтереси*. Київ, 2025. № 7(15). 2025. 687 с. С. 61-75. URL: [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-7\(15\)-61-74](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-7(15)-61-74).

Статті у періодичних наукових виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та Scopus:

4. Pakhomova T., Drach A., Vasilieva P., Serdiuchenko Y., Piddubcheva O. The use of educational computer programs in the training of foreign language teachers for speech activity. *Revista EntreLinguas*. Araraquara, 2021. Т. 7. № 4. С. 984-997. URL: <https://periodicos.fclar.unesp.br/entrelinguas/article/view/15664/11719> (Web of Science).

5. Pakhomova T., Vasilieva P., Piddubcheva O., Rezunova O., Serdiuchenko Y. Education in Universities in the Context of Distance Education. *Journal of Higher Education Theory and Practice*. United States, 2022. Т. 22. № 6. С. 190-199. URL: <https://articlegateway.com/index.php/JHETP/article/view/5241/4992> (Scopus).

Розділи монографій:

6. Пахомова Т. О., Васільєва П. А. Умови формування іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх вчителів початкової школи. *Scientific research of the XXI century*. Vol. 2 / за загальною редакцією Editorial Board Tabachnikov S. Sherman Oaks: GS Publishing Service. 2021. С. 185-190. URL: <https://www.eo.kiev.ua/resources/arhivMonographs/%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D0%B8%D1%8F%20%D0%B4%D0%BB%D1%8F%20%D1%81%D0%B0%D0%B9%D1%82%D0%B0%20%D0%B2%D0%B8%D0%BF.2.pdf>.

7. Pakhomova T., Vasilieva P. Formation of foreign language communicative competence: genesis and the essence of the term in historical aspect. *Scientific trends: modern challenges*. Vol. 1 / за загальною редакцією Editorial Board Tabachnikov S. Sherman Oaks: GS Publishing Service. 2021. С. 127-131. URL: <https://www.eo.kiev.ua/resources/arhivMonographs/Монографія%20вип.3%20для%20Осайта.pdf>.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

Матеріали конференцій:

8. Васильєва П. А. Структура іншомовної комунікативної компетентності вчителя початкової школи. *Південна фундація педагогіки. Актуальні питання сучасних педагогічних наук*. Одеса: Південна фундація педагогіки, 2021. С. 65-68. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18671804>

9. Васильєва П. А. Рівні сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутнього вчителя початкової школи в коледжі. *Стан та перспективи розвитку педагогіки та психології в Україні та світі*. Київ: ГО «Київська наукова організація педагогіки», 2021. Т. 1. С. 6-8. URL: https://www.dkpp.com.ua/wp-content/uploads/2021/10/knopp.september_2021.pdf?utm_source

10. Васильєва П. А. Інноваційні підходи викладання основ медичних знань та охорони здоров'я дітей для майбутніх вчителів початкової школи засобами формування іншомовної комунікативної компетентності. *Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. «Інновації медичної освіти: перспективи, виклики та можливості»*. Запоріжжя: ЗДМФУ, 2022. С. 290-292. URL: http://college.zsmu.edu.ua/upload/intext/Materialy_konferencii_2022.pdf.

11. Васильєва П. А. Застосування авторських інтерактивних форм формування іншомовної комунікативної компетентності майбутнього вчителя початкової школи в коледжі. *Інновації в педагогіці: методологія, технології, дидактичні та виховні аспекти. Матеріали II науково-практичної конференції (м. Ужгород, 15-16 березня 2024 р.)*. Одеса: Молодий вчений, 2024. 24 с. URL: <https://molodyivchenyi.ua/omp/index.php/conference/catalog/book/80>.

12. Васильєва П.А. Результати перевірки сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутнього вчителя початкової школи в коледжі. *Актуальні проблеми філології та професійної підготовки фахівців у полікультурному просторі: міжнародний журнал*. Випуск 7. Харбін : Харбінський інженерний університет, 2024. С. 110-112. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/19345/1/Aktual%ca%b9ni%20problemy%20filolohiyi%20i%20profesiynoyi%20pidhotovky%20fakhivtsiv%20u%20polikul%ca%b9turnomu%20prostori.pdf>

Навчально-методична література:

13. Васильєва П.А. Методичні вказівки до організації самостійної роботи та підготовки до практичних занять з курсу «Формування іншомовної комунікативної

компетентності» для здобувачів освіти спеціальності «Початкова освіта». Запоріжжя: ЗНУ, 2022. 25 с. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18668409>

14. Васільєва П., Калашник Я. Теоретико-практичні матеріали для підготовки до Державної підсумкової атестації для студентів I-II курсів. Запоріжжя: ЗНУ, 2019. 57 с. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18669156>

15. Васільєва П., Калашник Я. Теоретико-практичні матеріали для підготовки до Державної підсумкової атестації для студентів II курсів Writing. Запоріжжя: ЗНУ, 2021. 50 с. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18669156> .

Дисертація Васільєвої Поліни Анатоліївни на тему: «Формування іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх вчителів початкової школи у закладах фахової передвищої освіти» за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки (галузь знань 01 Освіта/Педагогіка) є творчим самостійним дослідженням, виконаним на належному науково-практичному рівні. Теоретичні положення, практичні розробки, матеріали експериментального дослідження і висновки, наведені у дисертації, здобуті особисто автором дослідження. Робота написана грамотно, з дотриманням наукового стилю викладу, з належним використанням понятійно-категоріального апарату. Результати становлять інтерес для теорії і практики навчання англійської мови. Кафедра педагогіки та психології освітньої діяльності Запорізького національного університету вважає, що дисертація Васільєвої Поліни Анатоліївни є у повній мірі завершеною науковою працею і **рекомендується** до подання до разової спеціалізованої вченої ради.

Завідувач кафедри педагогіки
та психології освітньої діяльності,
доктор педагогічних наук,
професор

О.І. Іваницький

Кандидат педагогічних наук,
доцент, доцент кафедри
дошкільної та початкової освіти

Ю.Є. Зубцова

Доктор педагогічних наук,
доцент, професор кафедри
викладання другої іноземної мови

О.А. Каніболоцька